

Den förste italienaren inom Opus Dei: ”Jag visade en film av Fellini för Paul VI”

Johannes XXIII bad Francesco Angelicchio att ägna sig åt film och den helige Josemaría uppmuntrade honom: ”Checco, detta är helvetets avgrund. Du bör stå vid avgrundens rand och försöka att med en hand gripa tag i de själar som faller ner. Jag ska hålla dig i den andra handen.”

2008-12-18

Han hade privilegiet att leva nära ett helgon som utvalde honom som sin son. De träffades första gången i Rom julen 1947. "Här är äntligen "Checco" min förstfödde italienare", och han bredde ut armarna, den spanske prästen, som 55 år senare skulle bli helgonförklarad av Johannes Paulus II på Petersplatsen; han slöt Francesco Angelicchio till sitt bröst som bara en far kan göra. Ett konstaterande som innehöll en profetia, för tjugosexåringen från Monterotondo, son till en marskalk för karabinjärerna och en hemmafru, var verkligen den förste efterföljaren till don Josemaría Escrivá i vårt land (Italien) men som några år från denna dag räknat också skulle bli en av hans första italienska präster. Sedan, vänd mot en medarbetare som var särskilt

obarmhärtig när han beskrev honom, lade det blivande helgonet till: "No es tan feo" – "Inte är han så ful." Och för att avsluta mer övertygande uppmuntrade han rekryten med en skämtsam komplimang: "Guapo!". "Stilig kille!" – "Aldrig hade någon kallat mig vacker, inte ens min mor", minns nu den tidigare fula ankungen.

Fram till denna stund hade Angelicchio varit en briljant advokat, som avlagt examen för en mästare i juridik, Arturo Carlo Jemolo; modig fänrik i infanteriet vid den jugoslaviska fronten; sedan fallskärmsjägare i Folgore ("Blixten"), Italiens största fallskärmsbrigad under Andra världskriget; överlevare efter massakern vid Fosse Ardeatine (i närheten av Rom, "efter den 18 september 1943; för att inte få mig att sluta som min bror, som deporterats till lägren i Tyskland, hade en farbror som var benediktin gömt mig i

basilikan San Paolo; natten mellan den 3 och 4 februari 1944 kom de nazistiska fascisterna och förde bort 90 av de 120 flyktingarna, vilka sedan alla blev dödade av Herbert Kapplers SS-män"); han var en brinnande republikan utesluten från det kristdemokratiska partiet för att han undertecknat ett manifest mot Alcide De Gasperis "nì" ("varken ja eller nej") vid den första folkomröstningen om monarkin år 1946; han var en applåderande hejaklack närvarande vid alla teaterföreställningar på Quirino, il Valle och Eliseo tillsammans med en luspank god vän vid namn Alberto Sordi, som drömde om en framtid på avantgardteatern.

Angelicchio firade sin första mäs-sa den 24 juli 1955, i närvaro av Opus Deis grundare. "De kallar mig grundare, " urskuldade sig Fadern, "men jag är en grundare utan fundament. Jag har ingenting, jag är

inte värd någonting, jag kan ingenting, ändå, som aposteln Paulus säger om sig själv, *omnia possum in Eo qui me confortat, allt förmår jag i Honom som ger mig kraft*” (Fil 4:13). Så många märkliga saker han skulle göra i Faderns namn – monsignor Angelicchio kallar alltid sankt Josemaría Escrivá för Fader – den unge mannen som hade lagt av togan för talaren. Vän och förtrogen till Federico Fellini, Roberto Rossellini, Pier Paolo Pasolini, Ermanno Olmi, Liliana Cavani och tiotals andra berömda regissörer och skådespelare; kallad av Johannes XXIII att instifta Katolskt Filmcentrum blev det han som till påven Paul VI förmedlade kännedom om den nyrealistiska filmen; det var han som förde de förlorade fåren till en audiens hos honom (”det fanns de som motsatte sig att låta artister med oordnade, känslomässiga band få företräde i Vatikanen, och då replikerade jag: Om Påven inte tar

emot bigamister, trigamister och homosexuella, vet jag att vi kommer att bli mycket få; och så kom de till ett antal av 2000, inklusive Gina Lollobrigida, Claudia Cardinale och en mycket korrekt Eduardo De Filippo”); det var han som censurerade filmerna och gav dem det moraliska omdömet för den katolska publiken med en vis dos av stränghet och mildhet.

Idag lever monsignor Angelicchio i Verona. Trots sin vacklande hälsa fyller han, med hjälp av ett kristallklart intellekt, 87 år den 23 september (2008). Då och då verkar han förlora samtalstråden: ”Fadern förebrådde mig ofta: ”*No andar por las ramas*, Checco”, avlägsna dig inte från ämnet”. I verkligheten är det avstickare i ett helt livs roman, som skulle kräva två band för att berättas.

Från advokat till präst är ett rejält kliv

”Jag skulle också ha kunnat helga mig genom arbetet, enligt Opus Deis anda. Men Jesus korsade min väg genom livet. Jag blev kapad. Den 9 november 1947 kom en handfull lekmän från Spanien till Rom. Deras ledare var präst: don Álvaro del Portillo. Fadern kallade honom Saxum, klippa, för hans trohets skull, och året efteråt valde han honom i själva verket till sin egen efterträdare. Det var dessa sex personer som ändrade min kurs.”

I december anlände don Escrivá.

”Ja, i vårt hus hade vi inte ens sängar. Den enda tältsängen reserverade vi för Fadern, men han vägrade och sov på golvet liksom vi. På morgonen steg han upp med svullet öga; han hade ådragit sig en förlamning i ansiktet på grund av kylan.”

Vad föreslog han er?

”Att bli numerarie i Verket, d.v.s. att som lekman åta mig att leva de evangeliska dygderna: fattigdom, kyskhet, lydnad. Utan att avlägga några löften.” ”Jag är inte intresserad av löften utan av dygder, ” sade Fadern, ”för om man inte har dygderna, är löfterna meningslösa.” – ”*Meduele la Iglesia,*” jag sörjer över Kyrkan, klagade Fadern, som om det vore en levande del av hans kropp. En annan gång sa han också till mig: ”Jag hade aldrig kunnat föreställa mig att jag skulle känna mig som en främling i Rom.” Innan jag hade känt kallelsen, uppmanade han mig att nå högsta skicklighet i mitt yrke som advokat: ”Arbetet ska erbjudas åt Gud. Du kan inte ge honom en ’chapuza’, ett hafsverk.”

Jag har hört sägas att det hände att ni, redan som präst, efter middagen på kvällen begav er till

Paulus VI för att visa honom en film.

”Det var så. Det skedde i en liten salong, som Johannes XXIII hade låtit ställa i ordning i det apostoliska palatset för att se på dokumentärer om djur. Påven Montini hade valts några få dagar innan. En kväll sökte en av hans sekreterare mig per telefon, don Pasquale Macchi: ”Den helige Fadern skulle vilja tala med er omgående.” Jag skyndade till Vatikanen. ”Ursäkta om vi har kallat er vid denna timma, och ni kan inte föreställa er varför,” genast gick den helige Fadern in i saken, ”men, vi skulle inte vilja stänga det fönster mot världen som filmen utgör. Ni vet utan tvivel att en påve inte har någon tid att förlora, och om han önskar se en film, så är det därför att han tänker att den är värd att se. Vi behöver inte säga mer. Vi litar på er.”

Stackars ni! Ett stort ansvar.

”Jag hade en sömnlös natt medan jag funderade över vad i all världen jag skulle kunna visa Påven. Jag beslöt att välja ett säkert kort: Ingmar Bergmans *Nattvardsgästerna*. En film om krisen med prästkallelser, ett tema som berörde Paul VI djupt. En dag fann en vän till påven, läkaren Ugo Piazza, honom snyftande med huvudet mellan händerna. ”Helige Fader, känner ni er dålig?” frågade han bekymrad. Påven Montini svarade: ”Jag måste underteckna dessa dödsdomar.” Framför sig hade han en hög med anhänganden från präster i världens alla stift om att få återgå till lekmans status.”

Minns ni andra filmer som Påven tyckte om?

”Fellinis *8½* (*Otto e mezzo*). Den innehöll några vågade scener, och Paul VI, som var mycket puritansk, tyckte illa om den. Sedan *E venne un*

uomo (Det kom en man), biografen över Papa Roncalli tolkad av Rod Steiger. Producent var Harry Saltzman, en kanadensare som hade skapat sig en förmögenhet genom att göra de första filmerna om *Agent 007*. Saltzman hade kommit till Rom vid tiden då Johannes XXIII dog. Påverkad av folkmassan på Petersplatsen hade han ställt sig i kö för att bevisa den döde sin vördnad, och då hade han fått idén till filmen. Regissören Ermanno Olmi insisterade på att Paul VI skulle se filmen i förväg vid den första filmfestivalen i Venedig, men Påven var på semester i Castel Gandolfo. Därför ställde Saltzman i ordning en biosalong i sommarresidenset. I det första stadiet hade jag föreslagit Pasolini som regissör för *E venne un uomo*.” **Vilket vågstycke**

”Pasolini var mycket hängiven den avlidne Påven: i *La Rabbia* som spelades in med Giovannino

Guareschi, hade han begrundat bonden Roncalli, ”i hans milda, hemlighetsfulla leende som påminde om en sköldpadda”. Han ville anförtro mig att ge råd för *Matteusevangeliet*. Jag vägrade. Som filmkritiker skulle jag sedan ha blivit tvungen att bedöma mig själv. Då tog jag Pasolini och producenten Alfredo Bini till Assisi, till *Pro civitate Christiana*, till bibelkännaren don Giovanni Rossi. Journalisterna fick reda på det och trodde att Bini i stor hemlighet skulle gifta sig med Rosanna Schiaffino. När filmen var färdiginspelad, påpekade jag för regissören att han hade utelämnat Jesu mirakler, först och främst det största: uppståndelsen. Och han återvände till studion för att spela in de scenerna.

Pasolini lyssnade till er

”En gång skrev han i en dikt att Paul VI ”hade en huggorms ögon”. Vi

promenerade upp och ner längs Via della Conciliazione i två timmar, och jag övertygade honom om att det snarare var ögon hos en god, faderlig man, prövad av lidande. ”Jag ska ta bort den versraden,” ursäktade han sig till slut.”

Jag tror er: ni anlitas som vittne på försvarssidan i det överklagande som regissören framlade mot den fällande domen – på grund av ringaktning för statens religion – av filmen *la Ricotta*.

”Pasolini var inte antireligiös. Förutom den där sjukan, jag vet inte hur jag ska kalla den annars... berättade Rossellini för mig att när Pier Paolo såg en ung pojke... förutom den oemotståndliga vanan, ja, var han djupt kristen. Jag har bevarat ett brev från hans hand där han skriver till mig att om en man gör anspråk på titeln Guds Son, om

han förklarar att han är Gud själv, då är det inte något tvivel om att han verkligen är det, det är beviset på hans gudomlighet. Jag kommer alltid ihåg honom under den heliga mässan, och jag anbefaller honom åt Guds barmhärtighet.”

Och Rossellini var en god kristen?

Han vidhöll att han inte lyckades vara det på grund av de alltför många kvinnorna, och jag svarade honom att han borde ha blivit född på de bibliska patriarkernas tid, då skulle han kunnat tillåta sig tre eller fyra hustrur. Han var förtjust i sina barn. Det cirkulerade en kvickhet i Vatikanen: ”Rossellini är i tjänst hos Kongregationen för trons utbredande (Propaganda Fide)”. För han gjorde så många barn och lät döpa dem alla”.

Vilken är er favoritfilm?

"La strada av Fellini. Jag minns när Federico togs in på kliniken Salvator Mundi på Gianicolo, där en färgad sjuksyster med självlysande ögon varje natt, medan hon vakade över honom i dunklet, som med nöd och näppe lystes upp av det svaga blå lampljuset, insisterade på att han skulle bikta sig. "Nästan, nästan ska jag göra som hon vill," sa han till mig. Du ska inte bikta dig bara för att göra en afrikansk nunna lycklig, tillrättavisade jag honom. Året efter, när han verkligen var nära slutet, stötte jag i sjukhuskorridoren ihop med kardinal Achille Silvestrini, som viskade till mig: "Federico har biktat sig." Ända till den dagen hade jag bett att detta skulle ske."

Jag tror att hustrun hade gjort det också.

"Utan tvivel. Giulietta Masina, gick regelbundet till bikt. En kväll blev jag inbjuden till deras hem i Parioli,

tillsammans med producenten Moris Ergas och hans hustru Sandra Milo. Vid slutet av måltiden lät Milo undslippa sig en obetänksam mening: 'Psykoanalys är detsamma som bikt.' Giulietta stegrade sig: 'Men vad säger du? Tvärtom, bikten är ett sakrament. Och dessutom, medan psykoanalytikern med tusen knep pressar ut den sanning som patienten inte skulle vilja berätta för honom, öppnar sig den biktande spontant för prästen i bikten för att befria sig från sina skulders tyngd.'"

Ni blev föremål för producenternas och regissörernas smicker, därför att ett ja eller ett nej från er kunde bestämma framgången eller fiaskot för en film vid biljettluckan, erkänner ni det?

"Till en viss del är det sant. I Italien fanns vid den tiden 12 000 församlingsbiografer. *Rinascita*

(Pånyttfödelse), det italienska kommunistpartiets tidskrift, ägnade mig ett svavelosande porträtt och skrev att jag hade gått en kurs i censur i Francisco Francos Spanien. Ett uppdiktat porträtt, från vilket jag drog slutsatsen att kommunisterna ljög också beträffande allt övrigt. I själva verket hade jag skrivit ett brev till Josemaría Escrivá för att avsäga mig uppdraget. Men han tecknade en cirkel i luften: 'Checco, detta är helvetets avgrund. Du bör stå vid avgrundens rand och försöka att med en hand gripa tag i de själar som faller ner. Jag ska hålla dig i den andra handen.'”

Har ni sett filmen *Il divo*? Den framställer er vän Giulio Andreotti som en man som lever endast för maktens skull, involverad i mord, attentat och skandaler, och som inte rör ett finger för att rädda Aldo Moro.

”Men det är inte sant, det är inte sant! Giulio går inte i mässan varje dag av rutin. Han går dit därför att han inte kan leva utan en daglig relation till den levande och sanne Jesus närvarande i Eukaristin. Om det inte vore så, skulle jag förskjuta honom. Som en make som säger till sin hustru: ’Ge dig av!’.”

Likväl undertecknade han 1978 lagen om abort.

”Tyvärr! Gjorde inte Tina Anselmi det? Och Francesco Bonifacio, Tommaso Morlino, Filippo Maria Pandolfi? Alla var de kristdemokrater. Och Giovanni Leone, statschefen som kontrasignerade det? Också han kristdemokrat. De var sex personer som undertecknade ett fritt fram för ett brott som Kyrkan definierar som ’avskyvärt’. Det är fruktansvärt.”

Varför åtnjuter inte Opus Dei fördelaktiga pressomdömen? Man

**anklagar er för att vara
infiltrerade i politikens och
finansens knutpunkter. *Da Vinci-*
koden framställer er till på köpet
som en mördarsekt.**

”Jag ska besvara er med hjälp av
Moder Teresa av Calcutta, som tyckte
mycket om oss. Vid slutet av en
audiens vid vilken även don Álvaro
del Portillo deltog, suckade Johannes
Paulus II: ”Här är Moder Teresa,
applåderad av alla, också av icke-
kristna, och don Álvaro, slagen av
alla lika mycket som påven.” Då
ställde sig nunnan mellan de båda
och sade: ’Djävulen vet var han ska
slå.’”

**Är det sant att ni gör bot med
botband?**

”Det är inte obligatoriskt. Den som
vill, två timmar om dagen. Även Pius
XII använde det. Nu klarar inte mina
stackars ben det längre. Det är en
liten kedja som klämmer åt om låret

och efterlämnar ett märke. Men inte så hårt att det blöder. Ett ihållande obehag.”

Vad tjänar det till?

”Samma som betslet för hästen. Fadern sade: ’Göra som och vara *Kristus själv*’ en annan Kristus. Man gör många saker. Men att vara är svårare. Botbandet är ett dämpande medel för det trefaldiga begäret som den helige Johannes talar om i sitt första brev.”[1] **Hur ser ni dagens Italien?**

”Som Rossellini såg det, när jag följde honom till Paul VI. ’Helige Fader, jag tror att dagens människor saknar känslan för det heroiska i livet,’ anmärkte han. Påven Montini svarade: ’Vet ni vad känslan för det heroiska i livet heter på kristet språk? Den heter helighet.’”

[1] ”Vad kroppen begär, vad ögonen åtrår, vad högfärden skryter med”, (1 Joh 2:16).

Stefano Lorenzetto // Il
Giornale, 13 september 2008

pdf | Dokument automatiskt skapad
från [https://opusdei.org/sv-se/article/
den-forste-italienaren-inom-opus-dei-
jag-visade-en-film-av-fellini-for-paul-vi/](https://opusdei.org/sv-se/article/den-forste-italienaren-inom-opus-dei-jag-visade-en-film-av-fellini-for-paul-vi/)
(2025-04-20)